

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА НА ФИНАСОВА ИНТЕГРАЦИЯ

Марина Карпитская¹
Юлия Крупенко²
Павел Барисенко³

Резюме: В статията се разглеждат проблемите на интеграционните процеси в областта на застраховането в Евразийския икономически съюз. Идентифицират се стратегическите насоки на държавното регулиране на презастрахователния пазар на Република Беларус. Коментира се факта, че в беларуското законодателство няма законодателен акт, регулиращ презастрахователните дейности, и държавното регулиране в тази област се основава на действащото законодателство, касаещо застрахователните дружества. Във връзка с това анализът на финансовата стабилност в Евразийския икономически съюз се основава на критериите по „Платежоспособност I“.

По отношение на финансовата стабилност на застрахователния сектор в страните – членки на ЕС се прилага рисков базирен подход. Независимо от това, нито един от тези подходи не може да се приложи напълно в Република Беларус поради използваните методи за анализ, които се основават на хипоте-

¹ Д-р, декан на факултета по „Икономика и мениджмънт“, Държавен университет „Янка Купала“, Гродно 230023, Република Беларус, Гродно, ул. „Озхешко“ 22 karpitskaya@mail.ru

² Магистър по икономика, главен асистент в катедра „Финанси и счетоводство“, Държавен университет „Янка Купала“, Гродно 230023, Република Беларус, Гродно, ул. „Озхешко“ 22, Julia_kul@list.ru

³ Магистър по икономика, главен асистент в катедра „Финанси и счетоводство“, Държавен университет „Янка Купала“, Гродно 230023, Република Беларус, Гродно, ул. „Озхешко“ 22, herpolo@mail.ru

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

тични сценарии за развитие на пазара и се характеризират с висока степен на ненадеждност.

Установено е, че при презастраховането е необходимо да се оцени надеждността на дадена презастрахователна организация не само въз основа на анализ на финансовите ѝ показатели, но и да се направи комплексно проучване на нейната финансова стабилност. Във връзка с това бе направено заключението, че горната методология дава възможност за обективен анализ на надеждността на презастрахователната компания и може да подпомогне разработването на набор от мерки, насочени към нейното подобряване.

Ключови думи: държавно регулиране, презастраховане, финансова стабилност, рейтинг на презастрахователните компании според надеждността им, развитие на презастраховането.

JEL: G22.

Въведение

В съвременните икономически условия застраховането се превръща в решаващ инструмент за държавно развитие от гледна точка защита на интересите както на обществото, така и на икономическите и производствени дейности на икономическите субекти от неблагоприятни събития от различно естество. На свой ред по време на застрахователния период повечето компании нямат възможност да създадат балансиран портфейл от защита срещу рискове, който би изключил възможността за минимализиране на потенциалните загуби. Във връзка с това се прилагат презастрахователни операции, за да се изравни обхватът на отговорността за застрахованите рискове и да се осигури финансова стабилност на застрахователя. Следователно презастрахователният пазар е важна част от финансовата система и служи като финансов стабилизатор, предназначен да осигури устойчиво развитие на застрахователните компании и икономиката на страната като цяло.

Като основен международен бизнес презастраховането, заедно с изравняването на рисковете в застрахователните портфейли според големината на рисковете и географските фактори, осигурява допълнителен капацитет за поемане на особено големи и опасни рискове. Когато международната дейност на презастрахователните компании е в

противоречие с националната сигурност, е изключително важно да се организира ефективен контрол върху тяхната дейност. Това води до известни трудности, защото, когато една компания започне да оперира в няколко страни, нейната дейност и институционална организация се основава на два противоположни принципа, а именно централизация на финансовите ресурси и децентрализация на функционалното управление в териториален аспект, за да се вземат под внимание местните характеристики и пазарни условия.

През 2014 г. Евразийската икономическа комисия превръща въвеждането на единна система за презастраховане в основен приоритет на развитие в страните – членки на организацията. Тази идея е доразвита в документ, наречен „Концепция за развитие капацитета за презастраховане в Евразийската икономическа комисия и премахване на бариерите пред трансграничното презастраховане“. Този документ предлага създаването на държавна презастрахователна организация или трансгранично дружество на базата на няколко публично-частни партньорства и група от търговски участници на застрахователния пазар. Такава презастрахователна организация би поела рискове, чието презастраховане е невъзможно или неподходящо в рамките на всяка държава. Концепцията за изграждане на обща система за презастраховане в района на Евразия бе одобрена от професионалните застрахователни асоциации на Република Беларус, Република Казахстан и Руската Федерация. По този начин създаването на единен презастрахователен капацитет се явява най-важният аспект от интеграцията на застрахователните пазари на тези страни в момента.

1. Регулиране на презастрахователния пазар в Република Беларус

Регулацията на държавното презастраховане е механизъм за целенасочено въздействие на държавата върху разнообразието на икономическите отношения, които възникват между субектите на презастрахователния пазар. Този контрол се осъществява чрез система от административни, правни и косвени методи с цел постигане на при-

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

оритетите, определящи развитието на застрахователния сектор като цяло.

Във връзка с това на пазара на държавно презастраховане в Република Беларус могат да бъдат разграничени следните стратегически насоки за регулиране:

1) Гаранция за изпълнение на задълженията, поети от субектите на презастрахователния пазар. Тази насока е от ключово значение за методите на държавно регулиране на застраховането. Нейната цел е създаването на механизъм за регулиране на финансовата стабилност на застрахователите и презастрахователите;

2) Развитие на презастрахователния пазар и повишаване на неговата конкурентоспособност в условията на непрекъснати интеграционни процеси. Тази насока обединява редица задачи, а именно: създаване на надежден механизъм за презастраховане, увеличаване броя на обектите, обхванати от презастрахователната защита; увеличаване на капитализацията и капацитета на пазара на презастрахователни предприятия; формиране на здравословна конкурентна среда при международните дейности на презастрахователите, развитие на инфраструктурата на презастрахователния пазар; стимулиране на иновациите в застрахователния сектор и др.

Посочените насоки определят единствено общата стратегия и представляват различни аспекти на регулирането на дейността както на презастрахователите, така и на други участници на застрахователния и презастрахователния пазар.

Днес в Република Беларус няма ясно структуриран и ефективен механизъм за регулиране на финансовата стабилност на субектите на презастрахователния пазар. При анализирането на този показател за дадена презастрахователна организация се използват същите правни актове както и при анализа на финансовите условия на застрахователните организации. В същото време не се взимат под внимание специфичните особености на презастрахователния пазар.

В националната законодателна рамка на презастрахователния пазар се въвеждат правилата, определящи мястото на презастрахователните операции на застрахователния пазар. По-специално бе установено, че е необходим специален лиценз за извършване единствено

на презастрахователни операции. Минималният уставен капитал на специализираните презастрахователни дружества е 5 милиона евро. Чрез законодателството се определя, че презастраховането е един от елементите за осигуряване на финансова стабилност на първичните застрахователи. Независимо от това, правилата за финансовата стабилност относно стартирането на презастрахователна дейност позволяват на дружествата да започнат, законно да работят на застрахователния пазар.

Настоящите практики за държавно регулиране по отношение на финансовата стабилност на дружествата, извършващи презастраховане в Република Беларус, се основават на изпълнението на три основни условия: наличност на изцяло внесен уставен капитал, достатъчни по размер технически резерви и включване в последваща система за ретроцесия. Според нас тези условия не трябва да бъдат единствените, които могат да определят финансовата стабилност на презастрахователите в новите условия на функциониращ застрахователен пазар.

Във връзка с това могат да бъдат определени следните принципи на управление на финансовата стабилност на презастрахователните дружества:

- признаване на динамичното разнообразие на капиталовата структура на презастрахователя, което съответства на международния мащаб на неговите дейности;
- вземане под внимание на високия брой рискове, които формират ситуацията на несигурност;
- вземане на обосновани решения въз основа на анализ на съществуващите възможности за развитие на ситуацията и избор на оптимален вариант, който осигурява постигането на дадено ниво на ниво от финансови показатели;
- гъвкавост, която предполага способността на презастрахователя да реагира бързо и адекватно на промените във външната и вътрешната среда;
- балансиране на финансовите цели, ресурси и резултати;
- признаване на необходимостта от систематично подобряване на анализа и оценката на финансовата устойчивост, като се вземат

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

предвид текущите процеси на интеграция на презастрахователните пазари.

Въпреки липсата на законодателен акт, регулиращ пряко презастрахователния пазар в Република Беларус, това не е основание да се твърди, че презастрахователните отношения не са обект на държавно регулиране поради факта, че те се управляват законово от правните норми, приложими към застрахователната дейност. За да се осигури устойчивото развитие на презастрахователния пазар и на застрахователния сектор като цяло, съществува необходимост от балансиран подход при избора на методи за регулиране на финансовата стабилност на участниците на пазара. Наред с това трябва да се гарантира съответствието на тези методи с целите и условията за развитие на застрахователния сектор, външната среда и регулирането им на законодателно равнище.

2. Подходи за хармонизиране на регулациите в областта на презастрахователните пазари в Евразийския икономически съюз

Развитието на икономическите отношения е достигнало етап, на който има тенденция за сближаване на презастрахователните пазари в различните страни и за обединяване на правилата им относно уставния капитал. Неравномерното развитие на националните застрахователни системи обаче създава известни трудности в законодателния процес. Във връзка с това е необходимо да се хармонизират законодателните норми в страните от Евразийския икономически съюз и да се постигне унифициране на прилаганите правила за презастраховане. В резултат на това могат да се очертаят следните подходи за уеднаквяване на регулациите на презастрахователните пазари в светлината на текущите интеграционни процеси:

1) интеграцията може да се осъществи на база подобряване на законодателството в контекста на глобалните тенденции;

2) най-прогресивните интегрирани регулаторни системи могат да бъдат приети с интеграцията на презастрахователните регулаторни системи като основен модел;

3) създаване на регулаторна система, базирана на комплекс от няколко силно развити регулаторни системи и последващо адаптиране на законодателната база на присъединяващите се участници.

Същевременно интеграцията на националните презастрахователни системи ще бъде ефективно осъществена поетапно.

Необходимостта от интегриране на презастрахователните системи на територията на Евразийския икономически съюз е обективна, тъй като презастрахователните операции и другите икономически отношения на международно ниво се характеризират от по-високи разходи, които не се определят единствено от настоящото състояние на застрахователните пазари, но и въз основа на съществуващите бариери. Трябва да се отбележи, че понастоящем застрахователните пазари на Евразийския икономически съюз се характеризират с висока зависимост от чуждестранни презастрахователи. Към 1 октомври 32,9% от премийния приход в Казахстан е прехвърлен към презастрахователи. В рамките на тези 32,9% прехвърлен премиен приход 4,7% са прехвърлени към местни презастрахователи, а 28,2% са прехвърлени за презастраховане към фирми, които не са регистрирани в Казахстан (Interstate Coordination Council of Heads of Insurance Supervisory Authorities of the CIS Member States, 2017; National Bank of the Republic of Kazakhstan, 2016).

За периода от 2013 г. до първата половина на 2015 г., в Руската федерация прехвърлените по линия на презастраховането премии са в порядъка на 12 – 14% от общия премиен приход. Между 9% и 10% от тях ежегодно са прехвърляни извън рамките на Русия по линията на международния презастрахователен пазар. В различните години, от наблюдавания период, до 48% от тези премии са прехвърляни в Беларус и до 60% към други чуждестранни презастрахователи (Investment company Eurofinance, 2015).

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

Създаването на общ презастрахователен пазар в Евразийския икономически съюз ще осигури прозрачни и регулирани условия за презастрахователните дружества в съюза, ще разшири достъпа до презастраховане, ще развие националните пазари на страните – членки и ще премахне бариерите, които възпрепятстват интеграцията на застрахователните пазари на партньорите в Евразийския икономически съюз. Създаването на единен пазар на презастрахователни дружества в съюза ще бъде в състояние най-напред да реши проблема с презастрахователния капацитет. Наред с това ще спомогне за намаляване на валутните рискове и ще осигури растежа на националните застрахователни и презастрахователни пазари.

По принцип съществуват общи подходи за регулиране на застрахователните дейности, въпреки че законодателството в сферата на застраховането на всяка държава има свои специфични особености. Оценката на финансовата устойчивост на презастрахователите в Евразийския икономически съюз се основава на система от критерии, представени в Платежоспособност I. Тази система се основава на съотношението между действителния и регулативния марж на платежоспособността на презастрахователя. По принцип държавният надзор се изразява в оценката на финансовото състояние и платежоспособността му съгласно договорните задължения към презастрахователите.

Според нас първата голяма бариера в интеграционния процес на презастрахователните пазари в Евразийския икономически съюз е свързана с разликите в процеса на лицензиране. По-специално, за да се признае определена национална лицензия в друга държава, страните трябва да се споразумеят за общи минимални изисквания за получаване на разрешение за извършване на презастрахователни дейности.

За да се направи сравнителен анализ, е необходимо да се проучат минималните капиталови изисквания към презастрахователите, представени в Таблица 1 (Spletukhov, 2015).

Таблица 1
Минимални капиталови изисквания към презастрахователите

Държава	Минимални капиталови изисквания към презастрахователите
Република Армения	3 милиона евро
Република Беларус	5 милиона евро
Република Казахстан	5 милиона евро
Киргизка република	3 милиона евро
Руска федерация	8 милиона евро

Както е показано в Таблица 1, най-строгите изисквания спрямо уставния капитал на презастрахователите са въведени в Руската федерация, а най-ниските са в Армения и Киргизстан. Според нас е необходимо да се определи общ минимален брой изисквания за всички страни – членки на Евразийския икономически съюз, като те са определени в общи валути (например в евро). Наред с това тези изисквания трябва да позволяват приспособяване по време на преходен период, за да се постигнат по-добри резултати. Броят на допълнителните изисквания трябва да бъде минимален. Съществуващите ограничения за конкретни презастрахователни сделки са представени в Таблица 2 (Interstate Coordination Council of Heads of Insurance Supervisory Authorities of the CIS Member States, 2017; Spletukhov, 2015).

Както може да се види от Таблица 2, най-значителната бариера пред интеграционните процеси на презастрахователните пазари са рейтинговите изисквания, които лишават презастрахователите от страните – членки на Евразийския икономически съюз от възможността да оперират на пазарите на останалите държави от съюза, независимо от размера на техния вписан капитал. Следователно успехът на проекта за създаване на единно мултинационално презастрахователно дружество ще зависи от редица условия, в това число от държавата, в която ще се учреди тази компания, и какъв рейтинг ще получи. Ако се създаде чрез съвкупност от застрахователи, ще възникнат и въпроси, свързани с финансовата устойчивост.

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

Таблица 2

Ограничения на презастрахователния пазар в страните – членки на Евразийския икономически съюз

Държава	Ограничения на презастрахователния пазар
Република Армения	Възможно е въвеждане на ограничения при трансферирането на прехвърляне на рисковете от Централната банка, ако според нея тя е в сериозна финансова ситуация или ако презастраховането на риска застрашава интересите на застрахованите лица, осигурените лица или бенефициентите.
Република Беларус	Ретроцесия към чуждестранни презастрахователи може да се извърши само чрез РУЕ „БНРО“. Прехвърлянето на застрахователен риск на чуждестранни презастрахователи е позволено само в случаите на сключено споразумение с РУЕ „БНРО“. Делът на рисковете, свързани с чуждестранни презастрахователи, в случай на отказ от страна на "БНРО", не трябва да надвишава определена граница, която зависи от видовете застраховки.
Република Казахстан	Рисковете могат да бъдат прехвърлени чрез ретроцесия на чуждестранни презастрахователи. Въпреки това са въведени ограничения за изпълнение на преразсрахователни дейности, извършвани от чуждестранни презастрахователни организации, а именно рейтингът им не трябва да бъде по-нисък от „А“ (според „Стандарт енд Пуърс“) или подобен рейтинг от други агенции за кредитен рейтинг. На презастрахователния пазар не повече от 25% от застрахователната премия, получена от застрахователя, може да бъде прехвърлена на чуждестранни лица (по принцип, не повече от 60% от застрахователната премия може да се прехвърля за презастраховане).
Киргизка република	Застрахователните компании, които извършват презастраховане чрез чуждестранни презастрахователни дружества, са длъжни да позиционират поне 5% от застрахования риск на застрахователния пазар в Киргизстан.
Руска федерация	Чуждестранните дружества, които имат право да извършват презастрахователни дейности съгласно законодателството на страната, в която са основани, могат да предоставят презастрахователни договори с руски презастрахователи. ОГРАНИЧЕНИЕ: Един от видовете застрахователно покритие може да бъде дял в застрахователните резерви на презастраховател – нерезидент на Руската федерация, при условие че той има рейтинг не по-нисък от нивото, установено от Борда на директорите на Централната банка на Руската федерация (няма рейтинг за местните компании). В същото време общата стойност на този актив не трябва да надвишава 10% от стойността на животозастрахователните резерви и 40 или 50% (в зависимост от сключените видове застраховки) от застрахователните резерви в други видове застраховки.

Следователно е нужно да се отбележи необходимостта от рейтингова агенция в Евразийския икономически съюз, чийто статус ще бъде признат от всички участници на пазара. За да се ускори интеграцията на националните презастрахователи на общия пазар и да се създаде среда за развитие на презастрахователния пазар, е препоръчително да се пристъпи към създаването на единна система от агенции за кредитен рейтинг. За тази цел е необходимо стандартизиране на националните разпореди, засягащи устойчивостта на презастрахователния бизнес, и предоставянето на преференции за страните – членки на Евразийския икономически съюз.

Следователно е необходимо да се възприемат единни подходи за оценка на финансовата устойчивост на презастрахователните организации и да се въведе рейтинг на надеждността им.

3. Единни методи за оценка на надеждността на презастрахователите

Според нас оценката на надеждността на презастрахователните дружества трябва да разчита на националните регулаторни органи, инвеститорите и потребителите на финансови услуги. Финансовите кризи през последните години разкриха основния проблем на международните рейтингови агенции – оценката им често е субективна и не отговаря на бързо променящата се глобална икономическа среда. В тази връзка в сектора на презастраховане съществува тенденция към намаляване на зависимостта от международните рейтинги.

Например принципите на Съвета за финансова стабилност (СФС) за намаляване на зависимостта от рейтингите („Принципи за намаляване използването на рейтинги на Агенциите за кредитен рейтинг (АКР)“) ясно показват прехода към алтернативно определение на финансовата стабилност и платежоспособността. Предвид тези факти, изглежда целесъобразно да се разработи всеобхватна методология за оценка на устойчивостта на презастрахователите, като се вземат предвид особеностите на пазара на презастраховане на Евра-

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

зийския икономически съюз. Това ще намали влиянието на рейтинговите оценки, ще осигури устойчиво развитие на застрахователните и презастрахователните пазари в държавите – членки на съюза, ще гарантира финансова стабилност и защита срещу потребителските рискове на застрахователните услуги.

Методологията за оценка на надеждността на презастрахователните организации е разработена и тествана. Същността на тази рейтингова методология е, че тя се осъществява в съответствие с международните изисквания за оценка на устойчивостта на презастрахователните организации и може успешно да се прилага както в Република Беларус, така и в страните от Евразийския икономически съюз. Това ще доведе до ускоряване на интеграцията на националните презастрахователни организации на световния финансов пазар. С цел оценка на практическото използване на тази методология бяха направени изчисления въз основа на примера на беларуските и руските презастрахователни организации, които имат най-голям обем презастрахователни премии.

В рамките на този подход под *рейтинг на финансовата стабилност на презастрахователната организация следва да се разбира независимо становище относно финансовото състояние на презастрахователя и неговата способност да изпълнява задълженията към застрахователите (възложителите). Рейтингът, наред с това, оценява привлекателността на презастрахователната организация като инвестиционен обект.*

Алгоритъмът за анализ на надеждността на презастрахователните дружества е представен на Фигура 1.

Рейтингът и класификацията на презастрахователите в зависимост от надеждността им са коригирани съгласно следната процедура:

1. Формиране на рейтинг на презастрахователя:
 - 1.1. адаптиране на системата от първоначални показатели;
 - 1.2. експертна оценка на теглото на всеки индикатор;
 - 1.3. изработване на рейтинга.

Фигура 1. Алгоритъм за анализ на надеждността на презастрахователните дружества

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

2. Групиране на обектите според стойността на рейтинга им:

2.1. разделяне на презастрахователите на групи чрез прилагане на метода на клъстъризация с К – средните на основата на стойността на интегралния индикатор.

2.2. Подбира се най-големият брой групи, при условие че има статистически значима разлика между стойностите на средните величини на интегралния индекс в групите;

2.3. Контрол върху вариацията на средните стойности на интегралния индекс в конструираните клъстери, осъществяван чрез прилагане на средната променлива според критерия на Шефе.

Причините за разликите са изследвани с помощта на факторен анализ. Предимството на този метод е възможността да се формират групи от взаимосвързани показатели, както и да се сортира системата от индикатори според степента на тяхната диференциация.

Общата стойност на рейтинга се изчислява по формулата:

$$R_j = \sum_{i=1}^n R_j^i W_j^i, \quad (1)$$

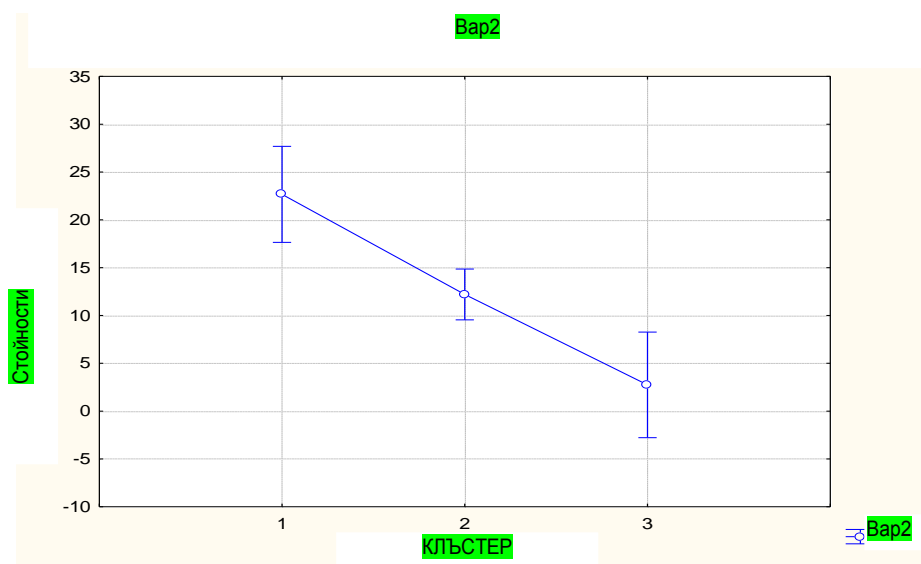
където R_j^i е броя на точките, събрани от всяка група показатели. Определя се чрез сумиране на точките, получени за всяка група индикатори;

W_j^i е теглото на всяка група показатели, определено чрез експертен анализ.

Наред с това презастрахователните организации са групирани, като се използва клъстъризация с К – средни. Това се извършва, за да се открият презастрахователи със сходна рейтингова оценка на рейтинга и следователно подобно ниво на надеждност. Този метод позволява групиране на презастрахователите по такъв начин, че стойностите на интегралните показатели на организациите, принадлежащи към една и съща група, да са близки, но в същото време да се различават значително от стойностите в другите групи. В резултат от прилагането на метода на клъстъризация с К – средни всички презастрахователни организации са разделени в три групи. Значимостта на разликите в средните стойности е определена чрез теста на Шефе за

всички двойки сравнения $p < 0.001$. При избора на четирите групи е видно, че в две от тях средните стойности не се различават значително. Разделянето на 3 клъстера е ясно, тъй като доверителните интервали за средните стойности не се пресичат.

Фигура 2 показва промяна в средната стойност на рейтинга в клъстерите и 95% доверителни интервали за средните стойности.

Фигура 2. Фигура на средните стойности и интервалите на доверителност (95%)

Фигурата показва, че промяната на рейтинга е линейна. Това означава, че в устойчивостта на тези презастрахователни организации има значителна разлика. Общият рейтинг на презастрахователя, който заема първо място, е много по-висок от този на презастрахователя, който заема последното място.

Класификацията на различните групи рейтингови оценки се корелира с границите на доверителните интервали (Таблица 3).

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

Таблица 3
Рейтингови класове и последващи изисквания за финансово управление

Клъстер	Рейтинг	Общ брой точки	Характеристики на класа	Изисквания относно финансовия мениджмънт
1	A	Над 17	Високо ниво на надеждност	Не са необходими допълнителни мерки и значителни промени във финансовата и маркетинговата политика.
2	B	9-17	Средно ниво на надеждност	Необходимо е да се следи стойността на показателите за всички групи, за да се запази необходимата надеждност на презастрахователя.
3	C	По-малко от 9	Ниско ниво на надеждност	Необходимо е да се преразгледа цялостната финансова стратегия и да се засили вътрешният финансов контрол.

В резултат на извършеното изследване и на базата на направените изчисления е възможно да се определят следните рейтингови оценки на презастрахователните организации. Компаниите, притежаващи рейтинг „А“ с високо ниво на надеждност, са: АО „Транссиб Ре“, ООО СК „ВТБ Страхование“ и РУЕ „БНПО“. Компаниите с рейтинг „В“ и средно ниво на надеждност са: „Согаз“ ОАО, ООД „Москва Ре“, ООД „Скор Рейншурънс“, СПАО „Ингосстрах“, „Русское перестраховочное общество“. Рейтинг „С“, ниско ниво на надеждност притежават: „Гефест“, ООД „Иншурънс компани АС“ и ООД „Капитал Иншурънс енд реиншурънс сентър“.

С цел рационализиране на системата от показатели, от гледна точка на въздействието им върху оценката на надеждността на презастрахователните организации и определяне на групите взаимосвързани показатели, бе извършен факторен анализ. В случай че факторът с най-голямо значение има повече от 55% от общата дисперсия на първоначалните показатели, може да се приеме, че съществува задоволително сближаване на всички анализирани частични критерии. Тъй като на първия по значимост фактор се падат само 31,04% от общата дисперсия, при анализа на структурата на взаимозависимостта на първоначалните показатели е използван повече от един фактор.

Всички показатели, изчислени в рамката на рейтинга, са преобразувани в 5 основни фактора (Таблица 4).

Таблица 4
Процент на спестените и акумулираните дисперсии (вариации) за 2014 г.

Фактори	Дисперсии на основния фактор, %	Натрупана (кумулятивна) дисперсия, %
Фактор 1	31,04	31,04
Фактор 2	25,28	56,32
Фактор 3	14,30	70,62
Фактор 4	13,58	84,20
Фактор 5	5,05	89,25

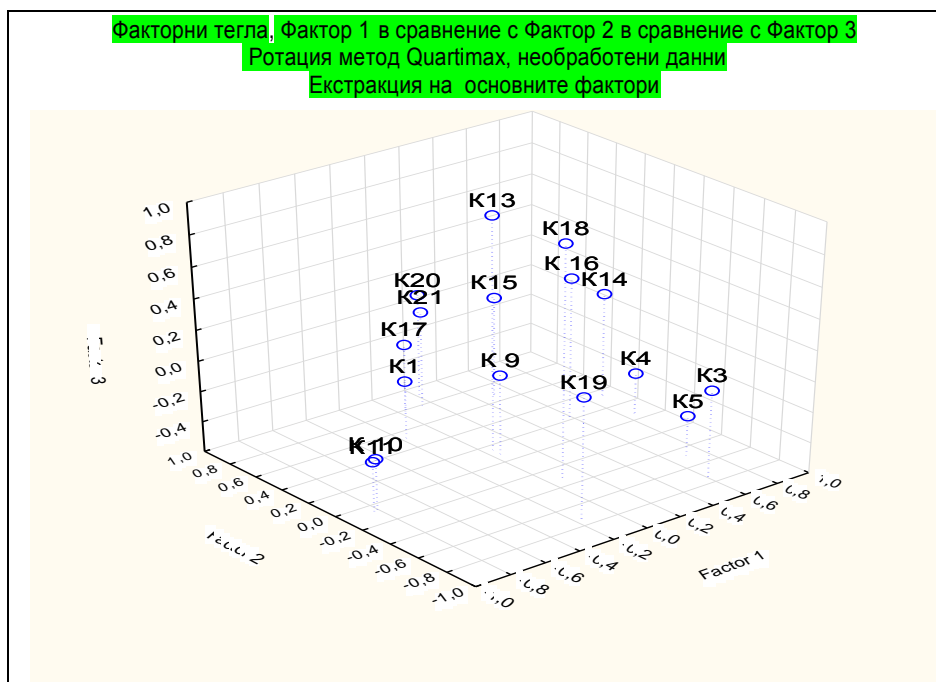
Връзката между първите три основни фактора, влияещи върху оценката на надеждността на презастрахователните организации, е представена на Фигура 3.

Първият фактор се влияе значително от следните шест показатели: коефициент на текущата платежоспособност (K14), коефициент на презастрахователната финансова и икономическа рентабилност (K4), коефициентът на общите загуби (K11), коефициент на разходите (K10), дял на участие на презастрахователите в премиите (K6), индикатор за инвестиционната рентабилност (K16).

Вторият фактор се влияе от следните шест показатели: коефициент на капиталовата адекватност (K1), коефициент на възвръщаемост на собствения капитал (K3), дял на презастрахователите с рейтингови оценки (K21), коефициент на абсолютната ликвидност (K15), темп на растеж на премиите (K19), дял на трите най-големи презастрахователи в презастрахователния портфейл (K20).

Третият фактор се влияе от два показателя, а именно комбинираният презастрахователен коефициент (K13) и индикаторът за промяна на активите (K18).

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

Източник: собствени изчисления на автора.

Фигура 3. Проекция на показателите за първите три основни фактора

Четвъртият основен фактор се определя от коефициента на нетната загуба (K9), а петият фактор е повлиян от коефициента на покритие на инвестиционните активи на застрахователните резерви (K17). В този случай четвъртият и петият фактор имат най-нисък процент на обща дисперсия на първоначалните показатели, а именно 13.58% и съответно 5.05%, т.е. тези показатели имат най-малки разлики за различните организации. Това се взема под внимание, за да се запази цялостната информация за първоначалните индикатори.

По този начин се разкрива кои са коефициентите, които оказват най-силно въздействие върху надеждността на презастраховането, а именно коефициентите на текущата платежоспособност и презастра-

хователната финансова и икономическа рентабилност. Това се показателите, свързани най-тясно с първия основен фактор.

Заключение

Въз основа на изследванията, описани в статията, е нужно да се отбележи, че методологията дава възможност за обективна оценка на надеждността на презастрахователната организация и разработването на набор от мерки, насочени към нейното повишаване. Практическата значимост на предложената методология за определяне на рейтинга се състои в това, че този рейтинг може да се приложи, за да се адаптира дейността на презастрахователя в процеса на прехвърляне на риска към ретроцесия в рамките на сътрудничеството с други презастрахователни организации. По този начин презастрахователят създава надежден списък със застрахователни дружества в Република Беларус, които извършват презастрахователни операции.

Така финансовата интеграция в Евразийския икономически съюз се основава на опита на подобни структури в Европа. Сближаването на националните системи за презастраховане се извършваше чрез развитие и зачитане на взаимните интереси при хармонизирането на законодателството; въвеждане на универсални условия и изисквания към субектите на презастрахователния пазар; и налагане на универсални регулаторни параметри.

Използвани източници

Interstate Coordination Council of Heads of Insurance Supervisory Authorities of the CIS Member States. (2015). *The development of the insurance services market in the CIS member states (information and analytical review)* www.e-cis.info/foto/pages/25129.docx. Последно посещение: 05.04.2017.

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА ...

Investment company Eurofinance.(2015). *Development of the Strategy for the Development of Financial Markets of the Member States of the CU and the EAEU for the period up to 2025 (the report for the 4th stage)*

<http://www.eurasiancommission.org/ru/act/finpol/dofp/finance/nir/reports/Documents202015.pdf>. – Последно посещение: 11.04.2017.

National Bank of the Republic of Kazakhstan. (2016). *Current state of the insurance sector of the Republic of Kazakhstan (analytical review)*

<http://www.nationalbank.kz/cont.pdf>. Последно посещение: 15.04.2017.

Spletukhov, Yu.A. Regulation of insurance activities in the EEA countries: similarities and differences / Yu.A. Spletukhov // *Financial Journal*. – 2015. – № 3.

Стопанска академия
„Д. А. Ценов“ – Свищов

Година XXVII, кн. 4, 2017

СЪДЪРЖАНИЕ

ИНФОРМАЦИОННИ и КОМУНИКАЦИОННИ технологии

ИЗГРАЖДАНЕ НА МОДЕЛ ЗА КОНСОЛИДИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА В КЛЪСТЕРИ ОТ МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ (МСП) Проф. д-р ик.н. Емил Денчев	5
---	---

МЕНИДЖМЪНТ теория

ЗНАЧЕНИЕТО НА ОБХВАТА НА ПОРТФЕЙЛА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ АКТИВНИЯ ПОРТФЕЙЛЕН МЕНИДЖМЪНТ – ПО ПРИМЕРА НА НОВОВЪЗНИКНАЛИТЕ ФОНДОВИ ПАЗАРИ ОТ ЮГОИЗТОЧНА АЗИЯ Пламен Пътев, Калоян Петков	16
--	----

ЗАСТРАХОВАНЕ и осигуряване

ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕЗАСТРАХОВАТЕЛНИЯ СЕКТОР В КОНТЕКСТА НА ФИНАСОВА ИНТЕГРАЦИЯ Марина Карпитская, Юлия Крупенко, Павел Барисенко	36
---	----

ОПТИМИЗАЦИЯ НА ФИНАНСОВИТЕ РЕСУРСИ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ ОБГРИЖВАНЕ НА ПАЦИЕНТИ В ДОМАШНА СРЕДА Надежда Тодоровска	56
--	----

ФИРМЕНА конкурентоспособност

РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ В ИНОВАЦИОННАТА ИКОНОМИКА НА КАЗАХСТАН Талгат Бабашевич Утеубаев, Мариана Матеева Петрова	75
--	----

Редколегия на сп. „Бизнес управление“

Красимир Шишманов – главен редактор, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Никола Янков – зам. главен редактор, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Иван Марчевски, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Ирена Емилова, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Любчо Варамезов, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Румен Ерусалимов, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Силвия Костова, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Международна редколегия на сп. „Бизнес управление“

Александру Неделеа – Университет „Стефан Велики“, Сучава, Румъния

Дмитрий Владимирович Чистов, – ФГОБУ ВПО Финансов университет при правителството на руската федерация, Москва, Русия

Йоана Панагорец – Университет Валахия, Търговище, Румъния

Йото Йотов – Драксел университет, Филадельфия, САЩ

Махмуд Ел Батран – Университет Кайро, Кайро, Египет

Наталья Борисовна Голованова – Московски технологически университет, Москва, Русия

Татяна Викторовна Орехова – Донецки национален университет, Виница, Украйна

Тадиа Джукич — Университет в Ниш, Ниш, Сърбия

Ян Тадеуш Дуда – AGH Университет за наука и технологии, Краков, Полша

Виктор Чужиков – Киевски национален икономически университет "Вадим Гетман", Киев, Украйна

Дадено за печат на 15.12.2017 г., излязло от печат на 20.12.2017 г.,
формат 70x100/16, тираж 50

© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов,
ул. „Ем. Чакъров“ 2, тел.: +359 631 66298

© Академично издателство „Ценов“, Свищов, ул. „Градево“ 24

ISSN 0861 - 6604

БИЗНЕС управление

БИЗНЕС управление 4/2017

ИЗДАНИЕ НА
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
„Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЦОВ

4/2017

КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ И АВТОРИТЕ НА СПИСАНИЕ „БИЗНЕС УПРАВЛЕНИЕ“

Списание „БИЗНЕС управление“ публикува изследователски статии, методологически и методически разработки и прегледи, рецензии, опит.

1. Обем:

Статии: минимум - 12 страници; максимум – 20 страници;
Прегледи, рецензии, опит: минимум – 5 страници; максимум -10 страници.

2. Депозирание на материалите:

- на хартиен носител и в електронен вид (по E-mail и/или на CD);

3. Технически характеристики:

- изпълнение Word 2003 (минимум);
- размер на страницата - A4, 29-31 реда и 60-65 знака на ред;
- разстояние между редовете 1,5 lines (At least 22 pt);
- шрифт - Times New Roman 14 pt;
- полета - Top - 2.54 cm.; Bottom - 2.54 cm; Left - 3.17 cm; Right - 3.17 cm;
- номерация на страницата - долу вдясно;
- текст под линия - размер 10 pt;
- графики и фигури - Word 2003 или Power Point.

4. Оформление:

- наименование на статията, име на автора, научна степен, научно звание - шрифт Times New Roman, 14 pt, с големи букви Bold - центрирано;
- наименование и адрес на местоработата; телефони за контакти и E-mail;
- резюме на български език в обем до 30 реда; ключови думи - от 3 до 5;
- JEL класификация на публикациите с икономически характер (<http://ideas.repec.org/j/index.html>);
- основен текст (изложение);
- таблиците, графиките и фигурите се вграждат софтуерно в текста (да позволяват езикова корекция и превод на английски). Цифрите и текстът вътре в тях се изписват с шрифт Times New Roman 12 pt;
- формулите се създават с Equation Editor;

5. Правила за цитиране под линия:

При цитиране да се спазват изискванията на **APA Style (American Psychological Association)**, поместени тук: <https://www.uni-svishtov.bg/?page=page&id=71>

Всеки автор носи отговорност за отстояваните идеи, съдържанието и техническото оформление на своя текст.

6. Контакти:

Главен редактор: тел.: (+359) 631-66-397
Зам.-главен редактор: тел.: (+359) 631-66-299
Стилов редактор: тел.: (+359) 631-66-335
E-mail: zh.tananeeva@uni-svishtov.bg ; bm@uni-svishtov.bg
Адрес: Стопанска академия „Д. А. Ценов“, ул. „Ем. Чакъров“ №2, Свищов, България